

DIREZIONE GENERALE OPERE DON BOSCO
Via della Pisana 1111 – 00163 Roma

Il Rettor Maggiore

Prot. 14/0020
Rzym, 31 stycznia 2014

Służba Salezjanów w obliczu kryzysów i klęsk żywiołowych

Do wszystkich Inspektorów i Przełożonych Delegatur

W ciągu ostatnich 10 lat inspektorie Salezjańskie, cała Rodzina Salezjańska, różne wspólnoty Kościoła Katolickiego i agencje międzynarodowe wielokrotnie stawały wobec sytuacji kryzysowych powstałych w wyniku klęsk żywiołowych, wojen i konfliktów. Odnosząc się do tych doświadczeń, chciałbym zaproponować w tym liście kilka wskazówek do wprowadzenia w życie wszędzie tam, gdzie nasze wspólnoty zakonne są obecne. Jestem pewny, że pomogą nam one żyć na co dzień ewangelią solidarności i jeszcze skuteczniej służyć naszym braciom w potrzebie.

Opierając się na naszych ostatnich doświadczeniach, możemy wskazać kilka rodzajów sytuacji kryzysowych, z którymi przychodzi nam się mierzyć na całym świecie. Niektóre z nich są stosunkowo drobne i występują tylko na skalę lokalną (1), niektóre nie dotyczą bezpośrednio naszych wspólnot i dzieł (2), niektóre to kryzysy przewlekłe (3). Niniejsze wskazówki odnoszą się przede wszystkim do dużych katastrof, klęsk żywiołowych, wymagających uruchomienia międzynarodowej solidarności lub interwencji oraz tych dotyczących państw czy regionów, w których obecni są Salezianie.

Tabela: Typologia sytuacji kryzysowych (wymagających koordynacji na poziomie centralnym)

Różne kategorie sytuacji kryzysowych	Lokalne i mniejsze kryzysy	Międzynarodowe i większe kryzysy	Kryzysy przewlekłe (wojny, konflikty...)
<i>Bezpośrednio i natychmiastowo uderzają w SDB (lub Rodzinę Salezjańską)</i>	<i>Brak koordynacji</i>	<i>Działania koordynacyjne wg wskazówek zawartych w niniejszym liście (pkt.5)</i>	<i>Działania koordynacyjne wg wskazówek zawartych w niniejszym liście (pkt.5)</i>
<i>Nie uderzają bezpośrednio w SDB (lub Rodzinę Salezjańską) jednak kryzys jest w ich bliskim sąsiedztwie</i>	<i>Brak koordynacji</i>	<i>General podejmuje decyzję w oparciu o zebrane informacje.</i>	<i>General podejmuje decyzję w oparciu o zebrane informacje.</i>

DIREZIONE GENERALE OPERE DON BOSCO
Via della Pisana 1111 – 00163 Roma

Il Rettor Maggiore

<i>SDB NIE są obecni w kraju (lub pobliskiej strefie geograficznej)</i>	<i>Brak koordynacji</i>	<i>Brak koordynacji</i>	<i>Brak koordynacji</i>

Jako misjonarze Jezusa i synowie Księdza Bosko, uważamy, że należy:

1. Być obecnym

Podstawowa odpowiedzialność za reakcję w sytuacji kryzysowej spoczywa na salezjańskich wspólnotach i instytucjach obecnych w miejscu, regionie czy kraju, w którym dochodzi do zdarzenia. Doświadczenie pokazuje, że w sytuacji katastrof większość osób zostaje uratowanych w przeciągu pierwszych dni przez miejscową ludność. W najnowszej historii mamy liczne przykłady konkretnych Salezjanów, instytucji czy inspektorii reagujących na potrzeby ludzi, których życie zostało rozbite na skutek katastrof naturalnych i wojen. Miejscowi salezjanie wraz z członkami Wspólnot Szkolnych i Duszpasterskich otwierali szkoły i ośrodki, by zapewnić schronienie; klerycy służyli pomocą ludziom dotkniętym tsunami, trzęsieniem ziemi, tajfunem czy ofiarom przemocy wojennej. Ta szybka, współczująca i wielkoduszna reakcja w wielu przypadkach przynosiła znaczącą ulgę. W samym środku kryzysu, niezależnie od tego, jak ograniczonymi środkami dysponujemy, pierwsza i najważniejsza odpowiedź musi mieć miejsce na poziomie lokalnym.

2. Zapewnić pomoc praktyczną i duchową

Nasza troska o ofiary katastrof musi mieć zarówno praktyczny, jak i duchowy wymiar. Zapewnienie pomocy finansowej i materialnej jest ważne, lecz nie wystarczające. Nasza obecność musi przynosić pocieszającą, uzdrawiającą moc i nadzieję Ewangelii. Musimy być skuteczni, ale musimy też dawać świadectwo bycia uczniami współczującego Pana, szczególnie w wieloreligijnym, wielokulturowym kontekście, gdy trzeba nam wspólnie pracować, szanując wiarę innych. Powinniśmy też zapewnić poradnictwo specjalistyczne tym, którzy stracili swoich bliskich czy własny dom, gdyż cierpienie psychiczne jest często bardziej dramatyczne niż straty materialne. Nasze zespoły powinny być przygotowane do udzielania tego typu wsparcia, szczególnie w tych inspektorjach, w których ryzyko wystąpienia sytuacji kryzysowej jest bardziej prawdopodobne – np. w regionach zagrożonych tsunami, burzami czy suszą.

3. Pracować w jedności

Szybka reakcja po wystąpieniu kryzysu zwykle domaga się podjęcia skoordynowanych wysiłków wielu ludzi. Na szczęście tak dramatyczne wydarzenia często wyzwalają wielką hojność a nawet heroizm wielu osób i instytucji. W szczególności pracujemy z

DIREZIONE GENERALE OPERE DON BOSCO
Via della Pisana 1111 – 00163 Roma

Il Rettor Maggiore

młodymi ludźmi, którzy wyróżniają się idealizmem, energią i hojnością zwłaszcza podczas kataklizmów. Powinniśmy być gotowi pokornie i hojnie współpracować z innymi w naszym najbliższym otoczeniu: z lokalnym Kościołem, lokalnym oddziałem Caritas, członkami Rodziny Salezjańskiej, innymi grupami religijnymi, organizacjami pozarządowymi, a także z ludźmi dobrej woli wyznającymi inną wiarę. Ta współpraca powinna też obejmować szerzej całe Zgromadzenie Salezjańskie: inne Inspektorie, Konferencje Inspektorii i inne organizacje salezjańskie działające w tym obszarze (Prokury Misyjne, Don Bosco Network, Biura Planowania i Rozwoju i inne NGO). Jeśli będziemy unikać konkurencji z innymi w niesieniu pomocy ofiarom, będziemy gotowi, by zapewnić pomoc, która jest naprawdę potrzebna!

4. Dzielić się informacjami

Kiedy w jakimś miejscu dochodzi do kryzysu, przyjaźń i braterska troska powodują, że Salezjanie, nasi Świeccy Współpracownicy i członkowie Rodziny Salezjańskiej w innych miejscach świata chcą wiedzieć, co dzieje się u ich braci w dotkniętym klęską regionie i jakiej pomocy potrzebują. W przypadku poważnych kryzysów Inspektor dotkniętego regionu powinien skontaktować się bezpośrednio z Generałem i Radą Generalną, przesyłając aktualne raporty, które w razie potrzeby powinny też zawierać konkretną prośbę o pomoc. Szybka, dokładna i jasna informacja jest kluczowa dla prowadzenia skutecznej zbiórki funduszy. Inspektor może też zwrócić się o pomoc w komunikacji do organizacji i instytucji Salezjańskich (Biur Planowania i Rozwoju, Prokur Misyjnych, NGO, Don Bosco Network).

5. Zająć się pomocą i koordynacją na poziomie międzynarodowym

Kładąc duży nacisk na działania na poziomie lokalnym, nie możemy też zapominać o globalnej solidarności całego Zgromadzenia: powinniśmy mobilizować do modlitwy, podnosić świadomość przez media tradycyjne i społecznościowe, organizować pomoc finansową, wysyłać wolontariuszy i specjalistów z innych krajów i inspektorii.

Nasze dotychczasowe doświadczenia potwierdzają ogromną rolę rzetelnego koordynatora, który pracuje na miejscu (SDB, członek Biura Planowania i Rozwoju czy innej odpowiedniej osoby) i podkreślają potrzebę koordynacji z salezjańskimi i innymi agencjami, które nie znajdują się na terenie dotkniętym tragedią. Don Bosco Network i Prokury Misyjne stanowią tu cenny zasób dzięki swojemu szerokiemu doświadczeniu i umiejętności wspierania pracy zespołowej. W przypadku katastrofy o globalnym zasięgu, pomocne będą *Procedury koordynacji działań w odpowiedzi na sytuację kryzysową w ciągu pierwszych 48 godzin* (Don Bosco Network 2014). Generał podejmuje decyzję czy konkretna sytuacja kryzysowa ma charakter „większego, międzynarodowego kryzysu”, który wymaga koordynacji na poziomie całego zgromadzenia (patrz: Typologia sytuacji kryzysowych).

DIREZIONE GENERALE OPERE DON BOSCO
Via della Pisana 1111 – 00163 Roma

Il Rettor Maggiore

6. Być przejrzystym

Przejrzystość i odpowiedzialność finansowa to standard, który należy spełnić w przypadku wszystkich projektów realizowanych w odpowiedzi na zaistniałą sytuację kryzysową. Inspektoriat, która przyjmuje pomoc, bierze też odpowiedzialność za wykorzystanie przekazanych środków zgodnie z intencją ofiarodawców i zapewnia odpowiedni sposób raportowania przez cały okres korzystania ze wsparcia.

7. Myśleć długoterminowo

Często najsilniejsze wsparcie jest potrzebne długo po samym zaistnieniu sytuacji kryzysowej, *w drugiej i trzeciej fazie rehabilitacji i rekonstrukcji*, gdy inne agencje pomocowe opuściły już teren katastrofy a międzynarodowe media straciły zainteresowanie i skierowały obiektywy kamer na inny temat. Kampanie rzecznicze i działania ukierunkowane na podnoszenie świadomości społecznej są również bardzo ważne w przypadku długotrwałych konfliktów (wojen, rozruchów), gdzie wielu ludzi zostaje przesiedlonych ze swoich domów.

8. Wspierać lokalne działania i uświadamiać przysługujące prawa

W drugiej i trzeciej fazie musimy zwrócić się w stronę działań lokalnych: angażować miejscową ludność w pracę na rzecz zrównoważonego rozwoju, sprawiedliwości, opartego na prawach człowieka podejścia do edukacji, rzecznictwa wobec rządów, ruchów pokojowych (w regionach długotrwałych konfliktów). Prokury Misyjne i inne agencje pozyskując środki powinny skoncentrować się na finansowaniu długofalowych programów edukacyjnych i partycypacyjnych. Drużyny Szybkiego Reagowania w przypadku katastrof i klęsk żywiołowych pracujące w regionach szczególnie zagrożonych, powinny być zorganizowane i dobrze wyszkolone.

9. Podjąć kroki prewencyjne

Inspektoriaty położone w regionach szczególnie narażonych (na uderzenia tajfunów, tsunami, trzęsienia ziemi, wojny i konflikty etniczne) powinny posiadać odpowiednie narzędzia (Grupy Szybkiego Reagowania) i procedury (Procedury reagowania w sytuacjach kryzysowych) wypracowane przez Biura Planowania i Rozwoju lub inny inspektorialny zespół w oparciu o System Prewencyjny Ks. Bosko. Część naszych instytucji powinna skupić się na wypracowaniu długofalowych rozwiązań redukujących ryzyko wystąpienia kryzysu, stworzeniu programów szkoleniowych, które uczyłyby ludzi jak postępować w przypadku sytuacji kryzysowych i prowadzeniu działań rzeczniczych w celu wprowadzenia bardziej zrównoważonych systemowych rozwiązań. Takie

DIREZIONE GENERALE OPERE DON BOSCO
Via della Pisana 1111 – 00163 Roma

Il Rettor Maggiore

działania prewencyjne są integralną i ważną częścią naszej służby. Wprowadzenie edukacji ekologicznej do naszych programów nauczania może pomóc zapobiegać klęskom żywiołowym takim jak powódź, głód czy tsunami. Inspektorie znajdujące się w strefach ryzyka powinny powołać Grupy Szybkiego Reagowania i założyć fundusz rezerwowy, który pozwoli gromadzić środki w okresie spokoju. Lokalne rządy często dystrybuują pakiety pomocowe dla dotkniętych klęską, jednak z powodu korupcji i braku umiejętności upomnienia się o swoje prawa, ci najbardziej potrzebujący często nie mają do nich dostępu. Naszym zadaniem jest zapewnienie pomocy takim ludziom, by zgodnie z prawem mogli skorzystać z należnego im wsparcia.

10. Zapewnić racjonalne przejście od fazy kryzysowej do fazy odbudowy

Należy unikać wykorzystywania środków przeznaczonych na pomoc w fazie kryzysu do tworzenia stałych struktur. W takich sytuacjach należy postępować rozważnie. Fazę odbudowy warto rozpocząć od uważnej analizy potrzeb, sprawdzenia użyteczności i trwałości planowanych przedsięwzięć.

(Doświadczenie uczy, że pośpieszne tworzenie takich „kryzysowych instytucji” w imię zapewniania edukacji, zatrudnienia, szkoleń zawodowych dla młodzieży z dotkniętych regionów, zwyczajnie nie działa. Potrzeba czasu, by realnie ocenić potrzeby dorosłych i młodzieży i zdecydować, na które z nich jesteśmy w stanie odpowiedzieć.)

Zapraszam wszystkie Salezjańskie inspektorie i wspólnoty do pochylenia się nad tymi wskazówkami, w perspektywie ich praktycznego zastosowania. Modlę się, by Salezjanie, którzy stają dziś wobec licznych przykładów dramatycznego cierpienia, wciąż pokornie i wspaniałomyślnie niosą światu swoje współczucie, solidarność i służbę.

Wasz w Księdzu Bosko,

Pascual Chávez V.

Fr. Pascual Chávez V., SDB
Przełożony Generalny

